

A MUNKÁSOSZTÁLY SZEREPE

A SZERZŐRŐL ÉS A BKMP-RŐL

Paul Banthoud, a Kongói Szakszervezeti Szövetség főtítkára nem elméleti, hanem gyakorlati politikus, szakszervezeti vezér. 1963 után és a neokolonialista rendszer megdöntését követően egycsapásra egy közép-afrikai országot megrázkódtató események forgatagába került. Rajta kívül meg kell még említeni a következőket: Alphonse Massemba-Deba (egyidőben köztársasági elnök volt), Noumazalay és Pascal Lisoube (mindketten miniszterelnöki tisztséget töltöttek be), Claude Ndalle (a Munkáspárt korábbi szervezőtítkára), Parti du Travail, Marien Ngouabi (jelenlegi államfő) stb. Valamennyien, bár más-más hangsúllyal, sőt az álláspontjuk szembekerülésével, de a tudományos szocializmus, a marxizmus-leninizmus hívei. Ez jellemzi Brazzavill-i Kongó Munkáspártjának programját. Így ez az ország kivétel Afrika politikai térképén. Az eszmék, amelyeket képvisel, nagy visszhangra találnak, különösképpen a Franciaországban tanuló egyetemi hallgatók körében, s bizonyos vonatkozásban fellelhetők Egyenlítői Guinea (a mai Szomália) hivatalos megnyilatkozásaiban, ezenkívül megtalálhatók más afrikai országban illegálisan működő ellenzéki csoportosulások programjában is.

Választásunk a soron levő írásra, pontosabban egy körlevélre esett, amelyet Banthoud 1967-ben intézett — ahogy ő mondja — konföderációs hivatalbeli barátaihoz, „Irányvételünk és időszerű feladataink” címmel. Ilyen választásra elsősorban azért került sor, mert a szöveg világos és szabatos, ugyanakkor felfedi azokat a dilemmákat, amelyekkel a kongói forradalom szembe találta magát, és amelyek ma is jelenvalóak. Ez az írás egy évvel a Maggamba-Debat hatalmát megdöntő államcsíny előtt látott napvilágot, a „mérsékelték” és a „szélsőségesek” leghevesebb vitája idején.

Az említett viták központi témája épp azzal volt kapcsolatos, melyik társadalmi erő az, amely az eddig még osztatlan osztályviszonyok közepette képes véghezvinni a forradalmi változásokat. Az akkori nemzeti

forradalmi mozgalom (Mouvement National de la Révolution) legerősebb áramlata (belőle szerveződött később a Munkáspárt) szerint egy „szervezett munkásosztály hiányában az ifjúság tölti be a történelem mozgatóerejének szerepét.” Az említett elv mellett hosszú időn át az Etumba című pártlap köré tömörült csoport szállt síkra.

A másik vitás kérdés arra vonatkozott, vajon, megértek-e a feltételek egy avantgarde párt megalakítására, vagy Kongó sajtósági körülményei egy össznépi mozgalmat kívánnak. Abban az időben a „szélsőséges” csoport úgy tartotta, hogy a forradalom avantgarde magva az ifjúsági milícia fegyveres alakulataira támaszkodhat, melyek elkerülhetetlenül ellenétbe kerülnek az agyonpolitizált hivatalos hadsereggel, élén Nguabival. Az avantgarde párt vagy avantgarde mozgalom körüli vita egyébként igen lényeges kérdés volt, és megannyi más afrikai ország útkeresése során felvetődött. Kongó esetében ez a kétely egycsapásra megszűnt, amikor avantgarde szervezetként megalakult az akkor mindössze 160 tagot számláló Munkáspárt.

A harmadik dilemma igen érdekes. Erre ugyanis Afrika politikai életében nem fordítottak kellő figyelmet: a szakszervezetnek mint a munkások osztályszervezetének szerepére vonatkozott, a társadalom szocialista átalakulásának folyamatában. Banthoud tételei révén egy időben dilemmák merülnek fel. Ezek egyrészt a munkásosztály és az értelmiség viszonyára; másrészt pedig a haladó értelmiség forradalomban betöltött szerepére vonatkoznak.

Ivan Iveković

1. Hogy eleget tehessenek a II. kongresszuson kapott a munkásosztály vezetője megítézésnek, mindenekelőtt alaposan meg kell ismerkedniük a munkásosztállyal, és pontosan tudniuk kell, milyen küldetés vár rá a kongói forradalomban. — Mindenekelőtt őszintéknek kell lennünk — mondja Banthoud — továbbá fontolóra kell vennünk, vajon minden tekintetben képesek vagyunk-e arra, a személyi érdekek mellőzésével, hogy az osztálynak kijutott küldetésnek, amelyet önkéntesen és tudatosan végzünk, teljes egészében eleget tegyünk.

2. Mit akarunk és mit kell tennünk? E két kérdésre adott válaszuktól függ elképzeléseink, eszméink sorsa.

A Konföderációs Iroda vezető személyiségeinek fő feladata abban rejlik, hogy helyes választ adjanak a fenti kérdésekre. Elképzeléseink valóra váltása érdekében tehát követnünk kell a tudományos szocializmus eszmei irányvonalát, annál is inkább, mert a nép többsége ezt az utat választotta, és valamennyien erre szavaztunk.

3. Szükségtelen hangsúlyozni, hogy a szocialista irányvétel elsődleges célja országunk gazdaságának minőségi és mennyiségi átalakítása annak érdekében, hogy valamennyi polgárunk biztosíthassa magának a létfenntartáshoz szükséges anyagi eszközöket. Természetesen nem vethetjük fel

a gazdasági átalakulás problémáját anélkül, hogy ne tárgyalnánk a termelésről és a termelőerőkről. Ez szemmel láthatólag ahhoz a megállapításhoz vezet bennünket, hogy kizárólag a munkások a népgazdaság, a nemzeti lét letéteményesei. Mivel a munkások az ökonómiai gazdaság egyetlen létrehozói, csakis ők lehetnek a forradalom kizárólagos és törvényes vezetői, a forradalomnak, amely szervezi és irányítja az összes termelési tevékenységet, hazánk gazdasági előrehaladását.

4. Annak érdekében, hogy a forradalom sikeresen megvalósítsa a kitűzött célokat, azoknak a kezében kell az erőt és a hatalmat összpontosítani, akiket a gazdaság közvetlen létrehozóinak tekinthetünk (természetesen a munkásokra gondolunk). Álláspontunk alátámasztására Lenint idézzük:

„A forradalom alapvető kérdése a hatalom kérdése. S amíg ez nem tisztázódik, képtelenek vagyunk betölteni szerepünket a forradalomban, s még kevésbé irányíthatjuk azt.”

5. Országunkban a hatalom kérdése még nem rendeződött. Azt még nem mondhatjuk el, hogy a hatalommal a munkásosztály úgy él, mintha máris a proletárdiktatúra szakaszában lennénk. Ez az időszak még távoli álom, de azt sem állíthatjuk, hogy a neokolonializmus korszakához hasonlóan az imperializmus hivatalnokai irányítják az országot. A Brazaville-i Kongó forradalmi hatalma folytatva a harcot a nemzeti felszabadulásért és a nemzeti függetlenség megerősítéséért, hű maradt az imperializmus-, a kolonializmus-, a neokolonializmus- és feudalizmusellenes harcvonalhoz.

6. A jelenlegi hatalom része a kapitalizmussal vívott harcnak, s egyben előkészítése annak a struktúrának, amely előfeltétele a szocializmus bevezetésének. Ilyenformán, a hatalom ellenáll:

- a) a neokolonialista és imperialista dominanciának,
- b) az imperializmusra jellemző politikai és gazdasági függőségnek,
- c) az országban meglevő imperialistabarát és feudalista erők nyomásának.

A munkásosztállyal és a dolgozó parasztsággal szövetségben levő értelmiség által vezetett népi és demokratikus hatalom ez. A néptömegeknek ez a hatalma az oppozícióban levő imperializmus és a belső reakciós erők ellen irányul.

7. A népi és a demokratikus hatalomnak nem közvetlen érdeke eltörölni valamennyi termelési eszköz magántulajdonát (kivéve a monopolista és feudális tulajdonban levőket).

Ezt a hatalmat nem a munkásosztály irányítja. Az értelmiség vezetése alatt álló demokratikus és hazafias erők tömbje áll a kormánykerék-nél. Ezen belül vannak szocialista jellegű, de kapitalista irányvételű mozgások is. Ez nem egyszerű hatalom.

8. A kongói munkásmozgalom a szocializmus létrehozására törekszik, s e cél érdekében követeli, hogy a munkásosztálynak legyen befolyása a politikai és az államhatalomra oly módon, hogy tényleges érdekeinek megfelelően szilárdítsa és formálja azt.

9. A munkásosztály a forradalom irányításának átvétele során kénytelen lesz olyan intézkedéseket foganatosítani, amelyeket a Brazzaville-i Kongónál fejlettebb és szervezettebb munkásosztállyal rendelkező országok végrehajtottak: a munkásosztály hatalomátvételét összekötötték a proletárdiktatúra bevezetésével. Természetesen nem szabad szem elől téveszteni azt, hogy a munkásosztály hatalomátvétele és a proletárdiktatúra bevezetése minden egyes ország különleges feltételei és speciális formái között megy végbe, ámbar magukon viselik azokat a lényeges, közös jegyeket, melyeket a tudományos marxizmus-leninizmus eszméje határoz meg.

10. A forradalom vezetésében kialakult együttműködés a munkásosztály és az értelmiség között, valamint a proletariátus hatalomátvétele szervezett folyamata: stratégia után kutat, taktikai ismereteket és szakaszokat igényel... egyszóval nem folyhat tervszerűtlenül.

11. Szükségesnek tartjuk felsorolni azt az öt buktatót, amelyek a forradalom egy kevésbé vagy nem kellő alapossággal felmért pillanatában a munkásosztályt vagy annak élcsapatát veszélyeztethetik:

- ha az ellenséget nem ismerik,
- az ellenségtől való rettegés,
- a lehetőségek elszalasztása,
- a forradalmi bátorság hiánya,
- ha a szakszervezeti munkásvezetők vakon követik az értelmiséget.

A felkészületlenség egyfelől jobboldali opportunizmushoz, másfelől baloldali avaturizmushoz vezethet.

12. Az is lényeges kérdés, hogyan lehet eljutni a stratégiai célhoz. Ha erre idejében találunk megoldást, akkor a harc lényegét leegyszerűsíthetjük a következőkre: rá kell kényszeríteni az ellenséget, hogy az általunk kiválasztott terepen és időben vegye fel a harcot.

13. A jelenlegi feltételek figyelembevételével a kongói munkásosztály tevékenysége három fázisból áll.

Az első lényeges szakasz a szervezkedés fázisa (ezt a II. konföderációs kongresszuson fektettük le).

A második szakaszban számba kell venni a kormányban, a parlamentben, a hadsereg, a csendőrség és rendőrség kötelékében, a polgárvédelemben, a fiatalok soraiban, a nők között, a közszolgálatokban, az egyetemisták körében, a néptömegekben levő nemzeti, haladó forradalmi és marxista elemeket. Ez azonban még nem elegendő. A munkásosztálynak fel kell mérnie, hogy egy-egy osztály, társadalmi réteg az összlakossághoz viszonyítva milyen arányban van jelen.

Végül a harmadik szakasz: a hadmozdulatok és az általános támadó harcmodor meghatározása.

14. A szervezkedési szakaszban elő kell készíteni és biztosítani kell, hogy a munkások és a nép vegye kezébe a hatalmat. Ez tulajdonképpen az a fázis, amikor tudatára ébredünk önnön gyengeségeinknek. Ha a szakszervezetek idejekorán nem ismerik fel ki a barát és ki az ellenség, kik a munkásosztály talpnyalói, nagy veszélybe kerülhetnek, továbbá ide-

jében tudomást kell szerezniük arról, hogy vezető kádereik közül kik szivárognak át az államapparátusba, mert ennek következménye kizárólag a rend, a fegyelem bomlasztása lehet.

Ebben a szervezkedési fázisban fel kellene figyelni a következőkre is:

— Folytatni kell a szervezet struktúrájának kiépítését (a föderáció meghatározása, a helyi jellegű, a szakosított és az alapfelépítményű szervezetek létrehozása, ezek vezetőségének erősítése, a kongresszusok megrendezése és a központi adminisztráció létrehozása).

Nagy figyelmet kell fordítani a szervezetben folyó munkára, gondozni kell a más, testvéri szervezetekkel való kapcsolatokat, bevonni azokat az együttműködésbe, a tagsági díjakat be kell szedni, segédbélyegeket kell forgalomba bocsátani stb.

15. Elsődleges, lényegbevágó követelménypont: kézben tartani a szervezetet, hogy hatást gyakorolhassunk a politikai és államhatalomra, valamint hogy képesek legyünk rávenni az értelmiséget a munkásosztály ügyének intézésére. A második pont e szelektív taktikai harc konkrét kidolgozását jelenti (különbséget kell tennünk a velünk rokonszenvező elemek és az álláspontjainkat ellenzők között): meg kell találnunk az ellenség legsebezhetőbb pontját.

16. Az offenzívát tartós állapotnak kell kikiáltanunk. Természetesen különbséget kell tennünk az első és a második szakasz offenzívája között.

Az első fázis nevelő célzatú és az antitézis alkalmazásának segítségével visszük végbe (szembeállítjuk az igazságot a hazugsággal, a helyes ideálokat a hamisakkal), a felmerülő problémákra a munkásosztály megoldásait kínáljuk fel, amelyek ellentétesek a burzsoázia megoldásaival különösen a szocialista forradalom lényeges elvi és gyakorlati kérdéseiben.

Taktikánk alapvető törvényszerűsége — sohasem szabad sorozatos támadásban egyidőben több embert bevetni, mert ezzel kiválthatjuk az ellenség támadását. Másrészt alaposan át kell gondolnunk, mielőtt kiválasztanánk a célpontot, s egy hosszantartó offenzívát kell kezdenünk, hogy gyengítsük az ellenséget.

Kerüljük a heves összecsapást, ehelyett fokozatosan kell támadásba lendülnünk, hogy ezzel kimerítsük az ellenséget.

A második szakaszban kitartó offenzívát kell kezdenünk. Sorozatos támadásainkkal ki kell fárasztanunk az ellenséget, sőt ki kell hívnunk magunk ellen! Másodsor, elveinkkel nem rokonszenvező elemeket semlegesíteni kell oly módon, hogy a tömeg ellenőrzése alá kell őket helyezni. Harmadszor a legkedvezőbb időpontot kell megválasztani az előző két feladat végrehajtására, azaz a támadás megkezdésére.

17. Akár az első, akár a második fázisról van szó, rendkívül nagy figyelmet kell szentelnünk a hadseregben, a félkatonai alakulatokban és a parasztság körében végzett politikai munkára.

Fordította *Milenkovics Szvetisláv*